

Háda Béla¹

Nemzeti megbékélés vagy a belháború új frontvonala?

2023. augusztus 22-én, mintegy 15 éven át tartó önkéntes száműzetést követően visszatért hazájába Thaksin Shinawatra, Thaiföld egykori miniszterelnöke, akit még 2006-ban, katonai államcsíny útján távolítottak el a kormány éléről. Shinawatra igencsak megosztó figurája hazája politikai életének, de nyugodtan mondhatjuk már, hogy politikai emlékezetének is. Ő volt az a kormányfő, aki a második világháborút követő gazdasági és társadalmi fejlődés vívmányaiból kevésbé profitáló, főként vidéki rétegek megszervezésével olyan baloldali tömböt hozott létre Thaiföldön, amely választások útján sokáig kimozdíthatatlan volt a hatalomból. Thaksin száműzetése nem okozta politikai közösségének vesztét, pártja – többnyire a család nőtagjainak irányítása mellett – Pheu Thai néven az ország legerősebb politikai formációja maradt. Egészen idén májusig.

A május 14-i választások nem hoztak megnyugtató eredményt a baloldali ellenzék számára. Noha a törvényhozási többséget megszerezték, a felsőház megfelelő arányú támogatását nem tudták biztosítani a kormányalakításukhoz. Emellett a Pheu Thai más miatt is aggódhatott: az ellenzéki oldalon megszűnt addigi vitathatatlan vezető szerepe és 141 mandátumával a második helyre szorult a 151 képviselői helyet nyert, progresszív szociáldemokrata Move Forward Party mögött. Thaiföldön húsz éven át igyekeztek a konzervatív körök lejáratni a Shinawatra családot és Thaksin politikai törekvéseit, majd konkrét törvényhozási, alkotmányjogi eszközökkel gátolni újbóli hatalomra kerülését. Mindez – összekapcsolódva az új baloldali formáció fiatalosabb és dinamikusabb fellépésével – a párt fokozatos elkopásának, háttérbe szorulásának perspektíváját vetette fel. A „természetesnek” ítélt MFP – Pheu Thai koalíció kormányalakítási kísérlete meg is bukott július 13-án. Nagy kérdés volt tehát, hogy milyen életképes alku születhet helyette. Nem kis meglepetést okozott ebben a helyzetben a Pheu Thai bejelentése egy új kormánykoalíció megalakulásáról, amelynek két konzervatív párt, a United Thai Nation Party és a Palang Pracharath is tagja lenne. Ez voltaképpen a 2014. évi katonai puccs végrehajtóinak és kárvallottjainak kényszerszövetségét jelenti, ellenzékbe szorítva a választásokon győztes MFP-t. Egyértelmű, hogy a történetek egy, az elitcsoportok közötti átfogó politikai alkut tükröznek. Erre utalt Thaksin hazatérése és az is, hogy X. Rama király, aki családi előéletét figyelembe véve nem éppen elnéző ember benyomását keltette eddig, meglepően engedékeny hangvételű rendeletben csökkentette le Thaksin börtönbüntetését nyolcra egy évre, amelyet egészségi állapota miatt jó eséllyel le sem kell töltenie. Cserébe az új kormány minden bizonnyal eltekint majd a konzervatív-militarista körök által elfogadott alkotmány felülvizsgálatától és hűséget nyilvánítt az uralkodócsaládnak.

¹ Háda Béla a Nemzeti Köszolgálati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont Stratégiai Védelmi Kutatóintézetének tudományos munkatársa. E-mail: Hada.Bela@uni-nke.hu

Hogy az új koalíció a nemzeti megbékélés, vagy az elvtelen (a Pheu Thai számára arcvesztéssel járó) alkuk szimbóluma lesz-e a két évtizedes belpolitikai állóháborútól szenvedő országban, ma még nem dönthető el. Az azonban bizonyos, hogy az MFP hívei és a baloldali szimpatizánsok döntő része nem nyeli le könnyen a történeteket. Thaiföldre mindenképpen érdekes időszak vár.